

СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І РОЛЬ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНИХ ПОЖЕРТВ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ

ШЕВЦІВ Володимир Михайлович - здобувач Закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

<https://orcid.org/0000-0002-4836-0895>

УДК 343.985

DOI 10.32782/NP.2022.2.28

У статті підкреслено, що формування методики розслідування незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги є актуальним у зв'язку з криміналізацією такого різновиду кримінальних правопорушень, збільшенням випадків учинення вказаних протиправних діянь і відсутністю криміналістичних рекомендацій щодо їх виявлення та розслідування. Наголошено, що невід'ємним елементом будь-якої окремої криміналістичної методики, в тому числі методики розслідування незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, є криміналістична характеристика обраної категорії кримінальних правопорушень. З'ясовано, що сутність криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги відзначається системність відомостей, що становлять її зміст, а не простою їх сукупністю, адже мова йде насамперед про упорядкованість і взаємозалежність узагальнених відомостей про типові елементи механізму вчинення протиправних діянь певного різновиду (групи). Здійснено дефініювання криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги через розкриття її подвійного – теоретичного й практичного – призначення. У такий спосіб підкреслюється подвійна природа вказаного

поняття: теоретична категорія та інструмент досудового розслідування. Запропоновано під криміналістичною характеристикою незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги розуміти систему наукових положень про узагальнені типові ознаки елементів механізму вчинення виокремленого різновиду кримінального правопорушення, що сприяють вирішенню працівниками органів досудового розслідування завдань кримінального провадження шляхом обрання оптимальної для кожного етапу ситуативно зумовленої програми розслідування. Проаналізовано наукові підходи до системного наповнення криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. Виокремлено наступні елементи криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги: предмет кримінального правопорушення; типові способи підготовки, вчинення та приховування; час, місце, обстановку та типові сліди кримінального правопорушення; особу злочинця.

Ключові слова: криміналістична характеристика кримінальних правопорушення, незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, структурі елементи, криміналістична методика, механізм учинення кримінального правопорушення.

Постановка проблеми

Україна у зв'язку зі збройною агресією росії «переживає» важкий період у всіх сферах життєдіяльності. Проте, щоб підтримати державу в такий скрутний для неї час, чимало фізичних і юридичних осіб, у тому числі із-за кордону, надають їй різного роду допомогу. Зокрема, крім військово-технічної допомоги, мова йде про гуманітарну допомогу, благодійні пожертви та безоплатні допомоги. Враховуючи масштабність такої допомоги, цілком зрозумілим є підвищення на законодавчому рівні відповідальності за її незаконне використання у березні 2022 року [1]. Адже щодня фіксуються непоодинокі випадки незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. У цьому контексті виправданим є формування методики розслідування незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги [2, с. 426].

Невід'ємним елементом будь-якої окремої криміналістичної методики, в тому числі методики розслідування незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, є криміналістична характеристика обраної категорії кримінальних правопорушень. Адже, як слушно відмічає А.М. Рубель, особливо важливим аспектом при формуванні окремої криміналістичної методики є обов'язкове врахування взаємозв'язку між закономірностями злочинної діяльності та діяльності з виявлення і досудового розслідування кримінальних правопорушень. Тобто відомості сформованої криміналістичної характеристики виокремлених злочинів обов'язково повинні бути враховані при виробленні криміналістичних рекомендацій щодо своєчасного їх виявлення та ефективного й оптимального розслідування. Наприклад, типові слідчі версії, які висуваються за відсутності достатнього обсягу вихідної інформації, формуються з урахуванням відповідної криміналістичної характеристики. Неприпустимо, коли особливості організації розслідування протиправного дія-

ня визначаються без урахування типових ознак механізмів їх учинення, оскільки в такому разі вони не враховують специфіки конкретного різновиду кримінальних правопорушень, а значить – їх практична цінність нівелюється [3, с. 138–145; 4, с. 30–31].

У зв'язку з чим актуальним є питання про сутність, зміст і роль криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги в структурі відповідної методики розслідування.

Аналіз останніх досліджень

Поняття, значення та структура криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень часто досліджувалися в працях В.П. Біленчука, В.А. Журавля, О.В. Пчеліної, А.В. Старушкевича, Р.Л. Степанюка, В.В. Тіщенко, В.М. Шевчука, В.Ю. Шепітька, Б.В. Щура й інших учених. Але багато питань залишається дискусійними чи невирішеними. Зокрема, не сформована криміналістична характеристика такого різновиду кримінальних правопорушень як незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. Тому **метою** представленої праці є з'ясування сутності, змісту та ролі криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги.

Виклад основного матеріалу

Говорячи про сутність криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень узагалі та незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги зокрема, насамперед відзначається системність відомостей, що становлять її зміст, а не простою їх сукупністю, адже мова йде насамперед про упорядкованість і взаємозалежність узагальнених відомостей про типові елементи механізму вчинення протиправних діянь певного різновиду (групи) [4, с. 35].

Крім того, вдалим є дефініювання криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, у тому числі незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, через розкриття її подвійного – теоретичного й практичного – призначення. У такий спосіб підкреслюється подвійна природа вказаного поняття: теоретична категорія та інструмент досудового розслідування. Тому для того, щоб визначити сутність криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, потрібно з'ясувати роль цієї категорії як для криміналістики, так і правоохоронних органів.

Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень окремих видів (груп) відіграє парадигмальне теоретичне і практичне значення. Це виражається в тому, що досліджувана категорія водночас є теоретичною основою побудови окремої криміналістичної методики; накопичує, узагальнює та систематизує дані про якісні характеристики й ознаки злочинів, наявність певних закономірностей; відображає повторюваність певних властивостей елементів; інтегрує в єдине інформаційне поле розслідування злочинів різномірні компоненти злочинної діяльності й ознаки, з нею пов'язані; є матеріальною основою криміналістичного аналізу; є своєрідним робочим інструментарієм слідчого [5, с. 76]. При цьому вважаємо доречним наголосити на нерозривності обидвох названих аспектів ролі криміналістичної характеристики. Іншими словами, неправильно розглядати її теоретичне призначення у розриві від практичного (праксеологічного) й навпаки. Це пояснюється тим, що науковці з метою формування теоретичних положень про закономірності механізму вчинення окремих різновидів кримінальних правопорушень ознайомлюються з матеріалами «реальних» кримінальних проваджень, ретельно вивчають їх і виокремлюють притаманні певній категорії протиправних діянь специфічні ознаки, які вказують на їх повторюваність, а значить і корисність для виро-

блення програми їх розслідування. Разом із тим криміналістичні характеристики формуються не просто для збагачення наукової літератури, а для того, щоб з урахуванням відомостей, що в них містяться, визначити напрями розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень, розробити криміналістичні рекомендації про оптимальні шляхи вирішення ситуативно зумовлених тактичних завдань за допомогою техніко-криміналістичних і тактичних методів і засобів. Крім того, всі теоретичні напрацювання криміналістичної науки повинні бути придатними для практичного застосування, інакше втрачається їх прикладний характер, що напряму суперечить природі окресленої галузі знань.

У контексті вищенаведеного слід погодитися з тим, що дійсна цінність криміналістичної характеристики того чи іншого виду злочину – це можливість її практичного застосування, можливість вирішити певні питання з огляду на неї і, звичайно, можливість, спираючись на неї, зробити розслідування певної категорії злочинів більш швидким та ефективним [6, с. 14]. Бо в практичному аспекті криміналістична характеристика, будучи теоретичною базою процесу розслідування, сприяє оптимальному вибору слідчим напрямів розслідування як в цілому, так і на окремих його етапах. Узагальнені дані про ознаки злочинів даного виду, їх способи, обстановку вчинення діяння слідчий зіставляє з подією злочину, що розслідується і способом його вчинення і реалізує з урахуванням сформованої слідчої ситуації на початковому і наступних етапах розслідування при висуненні версій, визначенні методів, прийомів і засобів розслідування [7, с. 272].

Виходячи із вищезазначеного, під криміналістичною характеристикою незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги пропонуємо розуміти систему наукових положень про узагальнені типові ознаки елементів механізму вчинення виокремленого різновиду кримінального правопорушення, що сприяють вирішенню працівниками органів досудового розслідування завдань

кримінального провадження шляхом обрання оптимальної для кожного етапу ситуативно зумовленої програми розслідування.

Формування методики розслідування незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги взагалі та такого її структурного елементу як криміналістична характеристика зокрема неможливе без визначення типових ознак механізму вчинення названої категорії кримінальних правопорушень. Це, своєю чергою, підкреслює необхідність встановити не тільки сутність і роль відповідної криміналістичної характеристики, а й визначити її зміст з урахуванням саме специфіки окресленого різновиду кримінальної протиправної діяльності.

Перед тим, як виокремити структурні елементи криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, вважаємо доречним проаналізувати наукові підходи до системного наповнення вказаної категорії.

Так, доводиться констатувати, що окреслене питання часто є предметом наукових досліджень, через що в криміналістичній науці величезний пласт наукових напрацювань присвячений визначенню переліку елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень як окремої наукової теорії й по відношенню до окремих категорій кримінальних правопорушень. Проте наявність вражаючого за обсягом доробку не означає вирішення досліджуваної проблематики. Підтвердженням цього якраз і є питання про зміст криміналістичної характеристики окремих видів (груп) злочинів і кримінальних проступків. Зокрема, мова йде про відсутність одностайності серед науковців з приводу доречності формулювання універсального переліку елементів криміналістичної характеристики для всіх видів (груп) кримінальних протиправних діянь і його наповнення.

Наприклад, М.В. Салтевський стверджує, що багато вчених поділяють думку

про доцільність виокремлення в структурі криміналістичної характеристики предмету безпосереднього замаху, способу вчинення злочину в його широкому розумінні, слідової картини в її широкій інтерпретації, особи злочинця [8, с. 130–133]. У той же час В.Ю. Шепітько пропонує зміст криміналістичної характеристики представляти наступним чином: спосіб злочину, місце та обстановка, час учинення злочину, знаряддя і засоби, предмет посягання, особа потерпілого, особа злочинця, сліди злочину (у широкому розумінні) [9, с. 121].

Більш розгорнуто систему криміналістичної характеристики злочинів представляє В.С. Кузьмічов, уключаючи до неї предмет безпосереднього злочинного посягання (найрізноманітніші об'єкти органічного та неорганічного походження); спосіб вчинення злочинів в його широкому розумінні (обставини приготування, вчинення і приховування злочину, образ дії суб'єкта, що використовується для досягнення поставленої мети); типова «слідова картина» злочину в її широкій інтерпретації (сукупність джерел матеріальних та ідеальних відображень у навколишній матеріальній обстановці вчиненого злочину); особа злочинця (опис людини як соціально-біологічної системи, властивості та ознаки якої відображуються у матеріальному середовищі); особа потерпілого (для окремих видів чи груп злочинів: демографічні дані, відомості про спосіб життя, риси характеру, звички, зв'язки і стосунки, ознаки віктимності тощо) [10, с. 253].

Ю.А. Чаплинська з огляду на значення у практичній діяльності працівників поліції в кримінальних провадженнях будь-якої категорії в структурі криміналістичної характеристики злочинів виділяє такі елементи: спосіб вчинення злочину, обстановка злочину, «слідова картина» злочину, особа потерпілого та особа злочинця [11, с. 197].

Нам же імпонує позиція про недоцільність і неможливість формування єдиного, універсального та спільного для різних видів (груп) кримінальних правопорушень структурного наповнення криміналістичної характеристики. Повністю погоджує-

мося з тим, що перелік елементів є динамічним і уточнюється в залежності від виду (групи) злочинів [12, с. 13]. У такому разі сукупність елементів криміналістичної характеристики злочинів буде індивідуальною, теоретично обґрунтованою і підтвердженою результатами досліджень [13, с. 61–65; 14, с. 12].

Ще одним, не менш спірним, є питання про виокремлення в якості елементу криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень окремого виду (групи) кореляційних зв'язків. В.А.Журавель стверджує, що розв'язання завдань із модернізації, вдосконалення наявних і розроблення нових методик розслідування злочинів передбачає необхідність підвищення пізнавальної функції криміналістичної характеристики окремих видів злочинів шляхом виявлення та використання кореляційних зв'язків [15, с. 362–385]. Проте є й противники такого підходу. Зокрема, Р.Л. Степанюк удає вказує, що спроба встановити статистичні закономірні зв'язки між конкретизованими елементами криміналістичної характеристики певного виду чи групи злочинів може виявитись невдалою, а рекомендації застаріти ще до впровадження в практику [16, с. 387–388].

На нашу думку, виокремлення кореляційних зв'язків у структурі криміналістичної характеристики робить її значно інформативнішою, тим самим підвищуючи її практичну значущість. Однак не варто таке виокремлення робити обов'язковим, оскільки є випадки, коли з'ясування кореляційних залежностей є утрудненим, а то й узагалі неможливим. Як приклад, формулюючи криміналістичну характеристику незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, навести кореляційні зв'язки між елементами механізму вчинення цих правопорушень немає можливості. Це пояснюється тим, що вказане діяння криміналізовано не так давно, через що слідча та судова практика з їх виявлення, досудового розслідування та розгляду по суті є скудною. Як результат, криміналістична характеристика окреслених кримінальних протиправних діянь

буде в основному описовою, бо наявний емпіричний матеріал не дозволяє встановити достовірні якісно-кількісні відсоткові показники, а значить і виявити кореляцію між ними.

Задля виокремлення структурних елементів криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги потрібно проаналізувати кримінально-правову характеристику досліджуваних кримінальних правопорушень.

Склад кримінального правопорушення, яке полягає в незаконному використанні з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, законодавцем визначений у ст. 201² Кримінального кодексу (далі – КК) України. Зокрема, згідно з ч. 1 вказаної норми права під ознаки окресленого кримінального правопорушення підпадає «продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання прибутку, вчинені у значному розмірі» [17]. Кваліфікуючі ознаки визначені в ч. ч. 2 і 3 цієї ж статті: вчинення даного діяння повторно або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або у великому розмірі; вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, або під час надзвичайного або воєнного стану [17].

Зі змісту диспозиції ст. 201² КК України помітно, що вказане кримінальне правопорушення вчиняється злочинцем шляхом учинення неправомірних дій по відношенню до гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги та спрямоване на отримання від такої діяльності прибутку в значному чи великому чи особливо великому розмірі. При цьому залежно від способу вчинення, наявності в особи злочинця статусу службової особи та умов скоєння правопорушення (під час надзвичайного або воєнного стану) буде різнитися як механізм учинення незаконного вико-

ристання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, так і процес їх розслідування.

Тому, враховуючи кримінально-правові ознаки правопорушень, склад яких передбачений ст. 201² КК України, та специфікою механізму їх учинення, пропонуємо до змісту криміналістичної характеристики незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги включити наступні елементи:

- 1) предмет кримінального правопорушення;
- 2) типові способи підготовки, вчинення та приховування;
- 3) час, місце, обстановку та типові сліди кримінального правопорушення;
- 4) особу злочинця.

Висновки

Отже, криміналістична характеристика незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги є структурним елементом відповідної видової криміналістичної методики, який об'єднує в собі теоретичний і праксеологічний аспекти.

Криміналістична характеристика незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги слід розуміти як систему наукових положень про узагальнені типові ознаки елементів механізму вчинення виокремленого різновиду кримінального правопорушення, що сприяють вирішенню працівниками органів досудового розслідування завдань кримінального провадження шляхом обрання оптимальної для кожного етапу ситуативно зумовленої програми розслідування. Елементами криміналістичної характеристики названих кримінальних правопорушень є предмет кримінального правопорушення; типові способи підготовки, вчинення та приховування; час, місце, обстановку та типові сліди кримінального правопорушення; особу злочинця.

Література

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне використання гуманітарної допомоги: закон України від 24.03.2022 № 2155-IX. *Голос України*. 02.04.2022. № 74.
2. Шевців В.М. Криміналістична характеристика предмету кримінальних правопорушень, передбачених ст. 201-2 КК України. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану*: тези доп. Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 листоп. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. С. 426–429.
3. Рубель А.М. Поняття криміналістичної характеристики створення, керівництва злочинною спільнотою чи злочинною організацією, а також участі у ній. *Правові новели*. 2020. № 12. Том 3. С. 138–145. DOI <https://doi.org/10.32847/ln.2020.12-3.19>.
4. Рубель А.М. Методика розслідування створення, керівництва злочинною спільнотою чи злочинною організацією, а також участі у ній: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2021. 242 с.
5. Малярова В.О. Розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків: теорія та практика: монографія / за ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С. М. Гусарова. Харків: Диска плюс, 2013. 422 с.
6. Єфімов М.М. Розслідування злочинів проти громадського порядку та моральності: навч. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.
7. Падалка А.М. Проблема криміналістичної характеристики організованої злочинності у сфері оподаткування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1 (16). Том 4. С. 271–273.
8. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. К.: Кондор, 2008. 588 с.
9. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / за ред. акад. НАН України В.Я. Тація. Харків: Право, 2001. 560 с.

10. Кузьмічов В.С. Криміналістика: навч. посіб. / за заг. ред. В.Г. Гончаренка та Є.М. Моїсєєва. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 368 с.

11. Чаплинська Ю.А. До питання сутності та структури криміналістичної характеристики злочинів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 194–198. DOI: 10.31733/2078-3566-2019-3-194-198.

12. Алексєєв О.О., Весельський В.К., Пясковський В.В. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 278 с.

13. Берназ П.В. Поняття «криміналістична характеристика злочину». *Південно-український правничий часопис*. 2017. № 2. С. 34–38.

14. Малярова В.О. Теоретичні основи формування та реалізації методики розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.09. Х., 2014. 40 с.

15. Журавель В.А. Актуальні проблеми криміналістичної методики розслідування злочинів. *Проблеми законності*. 2009. Вип. 100. С. 362–385.

16. Степанюк Р.Л. Сутність і практичне значення криміналістичної характеристики злочинів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 5. С. 386–388. URL: http://www.pap.in.ua/5_2014/117.pdf.

17. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

SUMMARY

In this article, it has been emphasized that the formation of a methodology for the investigation of the illegal use of humanitarian aid, charitable donations or free aid is relevant in connection with the criminalization of this type of criminal offense, the increase in the number of cases of the specified illegal acts and the lack of forensic recommendations for their detection and investigation. It has been emphasized that an integral element of any separate forensic methodology, including the methodology of investigating the illegal use for profit of humanitarian aid, charitable donations or free aid, is the forensic characterization of the selected category of criminal offenses. It has been found that the essence of the forensic characteristics of the illegal use for profit of humanitarian aid, charitable donations or free aid is the systematicity of the information that makes up its content, and not a simple collection of them, because we are primarily talking about the orderliness and interdependence of generalized information about typical elements the mechanism of committing illegal acts of a certain type (group). The criminalistic characteristics of the illegal use for profit of humanitarian aid, charitable donations or free aid has been defined through the disclosure of its dual – theoretical and practical – purpose. In this way, the dual nature of this concept is emphasized: a theoretical category and a tool of pre-trial investigation. It has been suggested that the criminological characteristics of the illegal use for profit of humanitarian aid, charitable donations or free aid should be understood as a system of scientific provisions about the generalized typical features of the elements of the mechanism of committing a specific type of criminal offense, which contribute to the solution of the tasks of criminal proceedings by employees of pre-trial investigation bodies by choosing the optimal one for each stage situationally determined investigation program. Scientific approaches to the systematic filling of the forensic characteristics of illegal use for the purpose of obtaining profit from humanitarian aid, charitable donations or free aid have been analyzed. The following elements of the criminalistic characteristics of the illegal use for the purpose of profiting of humanitarian aid, charitable donations or free aid have been distinguished: the subject of a criminal offense; typical methods of preparation, execution and concealment; time, place, environment and typical traces of a criminal offence; identity of the criminal.

Key words: criminalistics (forensic) characteristic of criminal offenses, illegal use for profit of humanitarian aid, charitable donations or free aid, structural elements, forensic methodology, mechanism of committing a criminal offense.